

Куценко С. В.,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У дослідженні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів хореографії в сучасних умовах особливе місце займають питання, пов'язані з формуванням, розвитком і вихованням особистості майбутнього педагога. Будучи ключовою фігурою педагогічного процесу, вчитель повинен володіти не лише певною системою знань, умінь і навичок, але і сукупністю професійно значущих якостей, які відповідали б все зростаючим вимогам суспільства. У зв'язку з цим проблема вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів хореографії є особливо актуальною і справедливо відноситься до числа найважливіших напрямів сучасної наукової думки.

Естетичне виховання у процесі вивчення народного хореографічного мистецтва належить до проблем, від вирішення яких багато в чому залежить подальший розвиток людської культури.

Проблеми естетичного виховання привертати увагу багатьох учених в різні епохи і періоди: В. Андрущенко, І. Беха, В. Бутенко, Л. Божович, Л. Виготського, С. Гончаренка, О. Дем'янчука, О. Духновича, І. Зязюна, Л. Левчук, О. Леонтьєва, Б. Ліхачова, А. Макаренка, Л. Масол, С. Мельничука, Н. Миропольської, О. Осовської, О. Отич, Г. Падалки, О. Ростовського, С. Рубінштейна, О. Рудницької, с. Русової, О. Савченко, П. Саух, О. Семашко, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Л. Хомич, О. Щолокової та ін.

Це ж питання актуальне і в наші дні, оскільки багато його аспектів не вирішено як в теоретичному, так і в практичному плані.

Засоби і форми естетичного виховання дуже різноманітні, але ми, розділяючи погляди видатних творців педагогічної системи виховання, зокрема Софії Русової [3, с. 84], вважаємо, що потужним засобом естетичного виховання є національне мистецтво, а саме мистецтво народно-сценічного танцю, яке є найбільш

концентрованим вираженням естетичного бачення студента-хореографа, і тому відіграє надзвичайно важливу роль в його естетичному вихованні. Дієвість естетичного виховання прямо залежить від дотримання принципу художньо-творчої діяльності та самодіяльності. Народний танець, є змістом духовного життя, засобом художнього розвитку, індивідуальної та колективної творчості, самовираження. Це досягається, коли художня самодіяльність є не репродуктивною, а тісно пов'язана з активною художньою творчістю на народній основі.

Естетичне виховання засобами народного танцю – цілеспрямований процес формування творчо активної особистості, здатної сприймати, відчувати, оцінювати прекрасне в процесі оволодіння знаннями та вміннями на заняттях теорії і методики народно-сценічного танцю. Мистецтво народної танцювальної культури – один із універсальних і оптимальних засобів осягнення народних традицій, звичаїв, побуту, культури та історії загалом, через взаємодію з естетичними явищами в духовному житті, повсякденною працею, спілкуванням з мистецтвом і природою [2].

В основі естетичного виховання полягають принципи гуманізму, краси, гармонії і досконалості. Народний танець в системі мистецтв займає особливе місце завдяки його безпосередній комплексній дії на людину. Багатовіковий досвід і спеціальні дослідження показали, що танець впливає і на психіку, і на фізіологію людини, він може надавати заспокійливу і збуджуючу дію, викликати різні емоції. У зв'язку з цим усе більш затверджується в системі естетичного виховання теза про важливість виховання естетичних ідеалів майбутнього вчителя хореографії засобами народного танцю.

Формування хореографічно-естетичної культури майбутнього вчителя хореографії є одним із найважливіших завдань естетичного виховання в цілому, тому актуальною проблемою сучасного етапу розвитку вищої мистецько-педагогічної освіти є виховання вчителя хореографії, що володіє широким кругозором і естетичною культурою. Провідними напрямками оновлення хореографічної освіти є вдосконалення педагогічної майстерності вчителя, підвищення професіоналізму, духовного потенціалу, сприяючи розумінню культурних цінностей минулого і сьогодення. Основна проблема, яка існує на сьогоднішній день, – це хореографічна (теоретична і виконавська) невідповідність студентів під час вступу у вищий навчальний заклад за спеціальністю «Хореографія».

Ретроспективний аналіз, проведений у процесі дослідження, явно показав, що більше половини студентів, що вступають на навчання – без хореографічної підготовки. Недивно, що студенти, стикаючись з народною хореографічною лексикою та творами, які вивчаються у ВНЗ виявляються невідповідними до їх сприйняття, не в змозі оцінити по гідності багатство їх художнього змісту. Обмежений досвід студентів спонукав їх до орієнтації на більш розважальні жанри хореографії, що обмежує їх внутрішній світ. Вдосконалення естетичного виховання вимагає зусилля виховної функції народного танцю в процесі підготовки студентів до хореографічно-педагогічної діяльності.

Народне хореографічне мистецтво є колективною творчою діяльністю народу, в якій відбивається їхнє життя, педагогічна мудрість, естетичні ідеали. Танці, що зародилися в глибокій давнині і що існують понині, є однією з основ світової духовної культури, джерелом національної самосвідомості.

Вивчення педагогічних традицій народів закономірно наводить до важливого висновку: «Прогресивні ідеї і досвід народної педагогіки, в першу чергу, традиції естетичного виховання, показують, що всі народи великі і геніальні. Всі народи володіють високою естетичною культурою і мають в своєму розпорядженні величезні можливості поліпшення естетичного виховання молоді засобами мистецтва» [1, с. 162]. Принцип народності виховання також підкреслювали в своїх працях Г. Волков, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський та ін.

Основними аспектами у процесі естетичного виховання на заняттях народно-сценічного танцю у ВНЗ є:

– *виконавський аспект* – передбачає формування у студентів хореографічно-виконавських знань, умінь, навичок роботи над хореографічним твором;

– *культурологічний аспект* – передбачає організацію знань, умінь, досвіду індивідуальної творчої діяльності в художньому контексті і у взаємодії з різними видами мистецтва;

– *методичний аспект* – передбачає уміння використовувати майбутніми вчителями накопичений хореографічний репертуар в подальшій практичній діяльності, зокрема, на уроках хореографії в школі.

У ході освітнього процесу на заняттях народно-сценічного танцю здійснюються наступні функції – освітня, виховна і естетична.

Кожна функція не розвивається самотійно, вони взаємозв'язані та єдині. Знайомство з хореографічною культурою народів світу є освітнім процесом, оскільки в ході його опанування розширюється уявлення про матеріал, що вивчається. Майбутній вчитель хореографії знайомиться з періодом твору та його композиційною побудовою. Долає виконавські прийоми технічного змісту, стикається з пошуком виражальних засобів в роботі над художнім образом. Особливість цих занять полягає в тому, що вони безпосередньо пов'язані з віддзеркаленням історії, сучасного життя, соціальних проблем, людськими відчуттями і переживаннями, що формують відповідні знання і уміння, особистісні якості, які мають і виховний потенціал. Узагальнення теоретичних знань і умінь, вживання їх у виконавській інтерпретації, активно формує духовний світ, художній смак, отже, виконує естетичну функцію в освітньому процесі.

Таким чином, вдосконалення естетичного виховання майбутнього вчителя хореографії – це комплексний процес освітньої діяльності, яка характеризується знаннями, уміннями, навичками, отриманими в процесі роботи над хореографічним репертуаром, що забезпечує педагогічну спрямованість практичній діяльності майбутнього вчителя хореографії.

Список використаних джерел:

1. Волков Г. Н. Этнопедагогика / Под ред. И. Т. Огородникова. – Чебоксары : Чуваш. кн. изд-во, 1974. – 376 с.
2. Куценко С. В. Вплив естетичного виховання на формування творчого потенціалу студента-хореографа засобами народно-сценічного танцю [Електронний ресурс] / С. В. Куценко. – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAG E_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ppsv_2013_7_39.pdf. – Назва з екрана.
3. Русова С. Вибрані педагогічні твори : У 2 кн. Кн.2 / За ред. Є. І. Коваленко; Упоряд., передм., прим. Є. І. Коваленко, І. М. Пінчук. – К. : Либідь, 1997. – 320 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5-ти т. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 3 – 670 с.